

دو فصلنامه اختصاصی مطالعات فرهنگی «خطمشی‌گذاری در فرهنگ»
سال اول، شماره اول، پیاپی ۱، پاییز و زمستان ۱۴۰۳

صص ۹۴-۶۹؛ تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۷/۰۵؛ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۹/۱۵

شناسایی و رتبه‌بندی تحلیل خطمشی‌گذاری عوامل مؤثر بر بهینه‌سازی نخبگان سیاسی بر حکمرانی خوب بر اساس چارچوب ائتلاف مدافع

عباس طیبی سودکلایی^۱

چکیده

پژوهش حاضر با هدف تحلیل خطمشی‌گذاری در راستای رتبه‌بندی عوامل مؤثر بر بهینه‌سازی نخبگان سیاسی برای حکمرانی خوب و بر اساس چارچوب ائتلاف مدافع انجام شده است. در ابتدا، با استفاده از مطالعات اسنادی به شناسایی رویکردهای مختلف پرداخته شد و سپس از مدل استراتژیک برایسون برای تحلیل راهبردی این رویکردها استفاده گردید. در این تحلیل، یازده استراتژی کلیدی برای خطمشی‌گذاری نخبگان پیشنهاد شد. در ادامه، به منظور اولویت‌بندی این استراتژی‌ها از مدل تصمیم‌گیری سلسله‌مراتبی (AHP) بهره‌برداری شده است. نتایج نشان می‌دهد که استراتژی ایجاد مراکز علمی و فناوری و تخصصی و نمایشگاه‌های بین‌المللی جهت تقویت دیپلماسی علم و فناوری و شبکه‌سازی متخصصین و منابع انسانی مرتبط با نظام علمی کشور دارای بیشترین امتیاز و کمترین رتبه را از نظر اهمیت به خود اختصاص داده است. در مقابل، استراتژی توانمندسازی عاملیت‌های انسانی مبتنی بر بهره‌گیری از ظرفیت‌های بین‌المللی کمترین امتیاز را دریافت کرده و در رتبه پایین‌تری قرار دارد. نتیجه‌گیری این پژوهش حاکی از آن است که برای دستیابی به حکمرانی خوب در کشورهای در حال گذار، توجه به نگرش‌ها و درک نخبگان سیاسی از اهمیت بالایی برخوردار است. این

^۱ - دانشجوی دکتری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال، رشته سیاستگذاری فرهنگی،

نگرش‌ها نه تنها در تدوین نهادها و سازمان‌های حکومتی مؤثرند، بلکه بر تحقق شاخص‌های حکمرانی خوب مانند ثبات سیاسی، کارآیی دولت، و اصول بنیادین همچون حاکمیت قانون، شفافیت، مسئولیت‌پذیری و مشارکت نیز تأثیرگذارند. از این رو، درک و بهره‌برداری از این نگرش‌ها در فرایند خط‌مشی‌گذاری می‌تواند زمینه‌ساز تقویت حکمرانی کارآمد و پویا باشد که به توسعه پایدار سیاسی و اجتماعی در این کشورها منتهی خواهد شد.

کلیدواژه‌ها: خط‌مشی‌گذاری، نخبگان سیاسی، حکمرانی خوب، ائتلاف مدافع، مدل تصمیم‌گیری سلسله‌مراتبی.

۱. مقدمه

در حالی که تحلیل تغییر و ثبات در خط‌مشی عمومی به‌عنوان یک موضوع دیرینه همچنان در کانون توجه علوم خط‌مشی است، این حوزه به‌واسطه پیچیدگی‌ها و چالش‌های موجود از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. این موضوع مستلزم درک و تجزیه و تحلیل اهداف و دیدگاه‌های مختلف بازیگران متعدد در سطح ملی است که در برخی مواقع نیازمند بهره‌گیری از دانش فنی و تخصص‌های مختلف است. نظریه‌های فرآیند خط‌مشی عمومی، با استفاده از مدل‌های ساده‌سازی شده، به دنبال تحلیل و توضیح روندهای تغییر و ثبات در سیاست‌ها و تصمیم‌گیری‌ها هستند. این نظریه‌ها قصد دارند توضیح دهند که چگونه یک سیاست به وجود می‌آید، چگونه باقی می‌ماند و یا چگونه تغییر می‌کند. از جمله مهم‌ترین نظریه‌ها و رویکردهایی که در تحلیل خط‌مشی‌ها مورد توجه قرار می‌گیرند می‌توان به رویکردهای مرحله‌ای، چارچوب جریان‌ات چندگانه، نظریه تعادل گسسته، نظریه طرح خط‌مشی و ساخت اجتماعی، نظریه بازخورد، رویکرد شبکه‌ای، مطالعات تطبیقی، چارچوب‌های تحلیل و توسعه نهادی و همچنین نظریه‌های نوآوری و اشاعه خط‌مشی اشاره کرد. هر کدام از این رویکردها به نحوی متفاوت به تجزیه و تحلیل سیاست‌ها و فرایندهای حاکم بر آن‌ها پرداخته‌اند و می‌توانند برای درک بهتر وضعیت خط‌مشی‌ها در کشورهای مختلف، به‌ویژه در فرآیندهای حکمرانی و توسعه، مفید باشند (تیسن، ۱، ۲۰۱۸).

فقدان یک راهبرد منسجم و سیاست ملی کارآمد برای پرورش استعدادها و توانمندسازی نخبگان می‌تواند پیامدهای منفی بلندمدتی در زمینه‌های مختلف اقتصادی، علمی، سیاسی و فرهنگی کشور به دنبال داشته باشد. این مسئله می‌طلبد که سیاست‌گذاران با طراحی سازوکارهای مناسب به حفظ، نگهداری و راهبری کارآمد نخبگان در راستای توسعه و پیشرفت ملی بپردازند. در غیر این صورت، کشور با چالش‌های متعددی مواجه خواهد شد که در حال حاضر پیامدهای آن به‌وضوح در حوزه‌های مختلف توسعه ملی نمایان است.

برخی از چالش‌های موجود عبارت‌اند از: عدم توجه به نخبگان علمی و اجتماعی از سوی بخش دولتی و نظام حکمرانی، فقدان شایسته‌سالاری در مناصب مدیریتی (نقی‌پورفر، حبیبی و آزرمجو، ۱۳۹۷)، ضعف در ایده‌پردازی، تفکر خلاق و حل مسائل در نهادهای دولتی (حلاجیان، ۱۴۰۱)، عدم ارتباط یکپارچه بین نهاد علم و سیاست (احمدی‌نوبخت، ۱۳۹۲)، غفلت از مدیریت استعداد در

سازمان‌های دولتی (فرهی، سلطانی و سماواتی، ۱۴۰۰؛ هادی‌زاده، رامین‌مهر و محمدی، ۱۳۹۸)، و فقدان جان‌نشین‌پروری کارآمد در جهت استفاده از نخبگان (فقیهی و ذاکری، ۱۳۹۸). همچنین، خروج نخبگان از کشور به دلیل فقدان فرصت‌های شغلی برای ایفای نقش و نظام‌گزینش ناکارآمد نیز از دیگر چالش‌های قابل توجه است (موسوی‌راد و قدسیان، ۱۳۹۸؛ فرهی، سلطانی و سماواتی، ۱۴۰۰).

این مسائل حاکی از ضرورت توجه بیشتر به نخبگان و طراحی سیاست‌های مؤثر جهت بهره‌برداری از ظرفیت‌های آنان در مسیر توسعه کشور است.

یکی از ارکان کلیدی در اجرای موفق برنامه‌ها و سیاست‌های هر نظام برنامه‌ریزی، منابع انسانی آن است. نیروی انسانی متخصص و باانگیزه، به‌عنوان بزرگ‌ترین سرمایه هر کشور، نقشی محوری در توسعه و پیشرفت پایدار ایفا می‌کند. توسعه‌یافتگی کشورها وابسته به توانایی آن‌ها در جذب، پرورش، نگهداری و بهره‌برداری بهینه از نخبگان و استعدادها برتر است. چنین سرمایه‌گذاری بلندمدتی با صرف منابع مادی و معنوی شکل می‌گیرد و این متخصصان را به سرمایه‌های ملی تبدیل می‌کند.

حفظ و استفاده از این سرمایه انسانی، چالشی پیچیده و دشوار است؛ گاهی حتی نگه‌داشتن نخبگان سخت‌تر از تربیت آن‌ها می‌شود. نخبگان، با بهره‌گیری از تفکر استراتژیک، مدیریت منابع و تصمیم‌گیری هوشمند، نقش مهمی در رشد و توسعه کشورها دارند. تجربه نشان می‌دهد که جوامعی که به‌خوبی از نیروی انسانی کارآمد استفاده کرده‌اند، در مسیر توسعه پایدار موفق‌تر بوده‌اند (ازغاد، ۱۳۸۵).

بنابراین، تدوین سیاست‌های حمایتی و ایجاد زیرساخت‌های مناسب برای توسعه استعدادها و انسانی، ضرورتی انکارناپذیر است. در غیر این صورت، فرار مغزها و عدم بهره‌برداری صحیح از ظرفیت نخبگان، کشور را با چالش‌های عمیقی در مسیر توسعه مواجه خواهد کرد.

با توجه به چالش‌های حکمرانی و مدیریتی در جمهوری اسلامی ایران، می‌توان این مسائل را از دو دیدگاه ساختاری و عاملیتی بررسی کرد. در بعد ساختاری، برخی مشکلات به سیستم‌های اداری و مدیریتی کشور مرتبط هستند. این چالش‌ها شامل بوروکراسی گسترده و پیچیده دولتی، تأثیرات منفی ناشی از اجرای نادرست مدیریت دولتی نوین، و اولویت یافتن مسائل اقتصادی در تصمیم‌گیری‌های مدیریتی می‌شود (محمدزاد، ۱۳۹۸). همچنین، روند خصوصی‌سازی غیراصولی منجر به شکل‌گیری فساد اداری و سوءمدیریت شده است (دانایی‌فرد و همکاران، ۱۳۹۱). ضعف در نظارت و ارزیابی مؤثر

و مشکلات مربوط به جابجایی مداوم مدیران نیز کارایی نظام اداری را کاهش داده است (محمدی، ۱۳۹۵).

از منظر عاملیتی، نیروی انسانی خلاق و نوآور عامل کلیدی در تغییر سازمان‌های دولتی محسوب می‌شود. این موضوع در قالب نظریه نخبگان در علوم اجتماعی مطرح شده است (رفیعی و قربی، ۱۳۹۹). متفکرانی نظیر پارتو، موسکا، میشلز و مارکس بر نقش نخبگان در تحول و پیشرفت جوامع تأکید داشته‌اند.

در نظام حکمرانی جمهوری اسلامی، چالش‌هایی مانند پیر شدن مدیران، فقدان شایسته‌سالاری، ضعف در نوآوری و عدم ارتباط ساختارمند با نخبگان و صاحب‌نظران از موانع توسعه و پیشرفت محسوب می‌شوند. این ناکارآمدی‌ها ریشه در عدم توجه به توسعه منابع انسانی و پرورش نخبگان دارد. این مسائل ضرورت تحقیق و بررسی در این زمینه را دوچندان می‌کند.

توجه به اصول حکمرانی خوب و شناسایی موانع تحقق آن، از دیگر اقدامات ضروری برای بهبود سیستم حکمرانی است. مطالعات نشان می‌دهد که نخبگان سیاسی نقش کلیدی در نهادینه‌سازی شاخص‌های حکمرانی خوب دارند. در این راستا، پژوهش حاضر با استفاده از چارچوب ائتلاف مدافع به تحلیل خط‌مشی‌گذاری و بررسی نقش نخبگان سیاسی در ارتقای حکمرانی خوب می‌پردازد.

در حوزه مطالعات پژوهش حاضر، توسط پژوهشگران آثار گوناگونی به چاپ رسیده است.

منابع متعددی که به مباحث حکمرانی خوب و چالش‌های آن پرداخته‌اند، دیدگاه‌ها و شاخص‌های مختلفی را برای تحلیل این مفهوم ارائه می‌دهند:

مهدی مقدری (۱۴۰۰) در کتاب حکمرانی خوب و توسعه با توجه به دیدگاه‌های دانیل کافمن، به بررسی شاخص‌های حکمرانی اقتصادی خوب می‌پردازد. کافمن به کنترل فساد، حاکمیت قانون، ثبات سیاسی، اثربخشی دولت، کیفیت مقررات و پاسخگویی دموکراتیک به‌عنوان عناصر کلیدی حکمرانی اشاره دارد.

در کتاب عملی کردن تمرکززدایی: راهنمایی برای سیاست‌گذاران اثر آلن دوروتی و دیگران (۱۴۰۰)، روش‌های مختلف تمرکززدایی اقتصادی در سطوح مختلف حکمرانی توضیح داده شده و به سیاست‌گذاران توصیه‌هایی برای اجرای این فرآیند ارائه شده است.

پژوهشکده مطالعات راهبردی در کتاب کارآمدی نظام سیاسی (پورسعید، ۱۳۹۹) به ابعاد نظری، اداری، فرهنگی و اجتماعی کارآمدی در جمهوری اسلامی ایران پرداخته است. این اثر نشان می‌دهد که یکی از چالش‌های کمتر بررسی شده، مسئله دولت ویژه‌پرور است.

در کتاب دولت مدرن در ایران (افضلی، ۱۳۹۵) عملکرد دولت‌های پهلوی و جمهوری اسلامی مورد مطالعه قرار گرفته و به‌ویژه به عملکرد اقتصادی و اداری این دولت‌ها اشاره شده است.

دکتر قلی‌خانی (۱۳۹۴) در کتاب قانون‌گذاری جمهوری اسلامی ایران در ترازوی حکمرانی خوب بر اساس نظریه سازمان ملل، هشت مؤلفه حکمرانی خوب شامل نظارت، تفکیک قوا، شفافیت، مسئولیت‌پذیری، کارایی، مشارکت، انصاف و حاکمیت قانون را بررسی کرده است.

در کتاب دارون عجم‌اوغلو و جیمز رابینسون (۱۳۹۳) با عنوان چرا کشورها شکست می‌خورند؟ به نقش نهادهای سیاسی و اقتصادی در توسعه و موانع رشد پرداخته شده است. این کتاب تأکید دارد که نهادهای فراگیر منجر به توسعه می‌شوند، در حالی که نهادهای بهره‌کش مانع پیشرفت هستند.

این پیشنهادها به طور کلی به سه بعد مهم اشاره دارند:

شاخص‌های حکمرانی خوب (شفافیت، پاسخگویی، حاکمیت قانون، و نظارت).

چالش‌های ساختاری و مدیریتی (تمرکزگرایی و ضعف کارآمدی).

نقش نهادها و نخبگان در توسعه و جلوگیری از فساد و ناکارآمدی.

این دیدگاه‌ها می‌توانند چارچوب تحلیلی جامعی برای بررسی وضعیت حکمرانی و خط‌مشی‌گذاری در ایران ارائه دهند.

تحقیقات متعددی به بررسی مفهوم حکمرانی خوب و ابعاد مختلف آن در ایران پرداخته‌اند. این آثار تلاش می‌کنند شاخص‌های حکمرانی خوب را تعریف کرده و آن‌ها را با ساختار جمهوری اسلامی تطبیق دهند. در ادامه، خلاصه‌ای از نتایج و یافته‌های کلیدی این منابع ارائه می‌شود:

روح‌الله جوانمردزاده و دیگران (۱۴۰۱)، در مقاله‌ای تحت عنوان درآمدی تحلیلی بر تمایزات حکمرانی خوب و حکمرانی متعالی، شاخص‌های حکمرانی خوب مانند: مسئولیت‌پذیری، شفافیت، حاکمیت قانون، انصاف، کارآمدی و مشارکت‌جویی را بررسی و این مؤلفه‌ها را با قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تطبیق داده‌اند.

یگانگی و بیگی (۱۳۹۹)، در مقاله خود، این پژوهشگران بر شاخص‌های حکمرانی خوب با توجه به متون غربی تمرکز کرده‌اند و به این نتیجه رسیده‌اند که توسعه انسانی پایدار یکی از نتایج اصلی این نوع حکمرانی است.

جوادی ارجمند (۱۳۹۸)، در مقاله حکمرانی و توسعه اقتصادی در ایران، پیوند میان حکمرانی خوب و بهبود شاخص‌های اقتصادی را از منظر تاریخی تحلیل کرده و نوسانات اقتصادی ایران را در دوره‌های مختلف بررسی کرده است.

محمودی (۱۳۹۸)، در پژوهش جهانی‌شدن اقتصاد و تأثیر آن بر تورم، نشان داده شده که جهانی‌شدن اقتصادی می‌تواند به کاهش تورم در کشورهای در حال توسعه آسیایی منجر شود.

رفیعی لک و دیگران (۱۳۹۸)، در مقاله واکاوی کارکرد قوه مقننه به بررسی شاخص‌های اجماع‌سازی، شفافیت و پاسخگویی در عملکرد قوه مقننه جمهوری اسلامی پرداخته‌اند و به این نتیجه رسیده‌اند که نظام تقنینی ایران از آموزه‌های اسلامی تأثیر گرفته است.

علیرضا صحرایی و امین محمودی‌نیا (۱۳۹۷)، در مطالعه الگوی حکمرانی خوب: تحلیل اقتصاد سیاسی دولت هاشمی رفسنجانی به این نتیجه رسیده‌اند که دولت هاشمی با سیاست‌های خصوصی‌سازی، تعدیل ساختاری، حمایت از بازار آزاد. گام‌هایی در راستای مشارکت اقتصادی برداشته است. این پژوهش تأکید می‌کند که اصول آزادی‌های مدنی، مشارکت، و پاسخگویی در قانون اساسی جمهوری اسلامی مورد توجه هستند.

تحقیقات فوق نشان می‌دهند که تحقق حکمرانی خوب در ایران به عوامل زیر وابسته است:

شفافیت و پاسخگویی در نهادهای حکومتی.

توسعه انسانی پایدار از طریق مشارکت و عدالت اجتماعی.

پیوند بین حکمرانی خوب و توسعه اقتصادی.

رفع موانع ساختاری و اداری برای اجرای سیاست‌های مؤثر.

این مطالعات چارچوب مناسبی برای تحلیل چالش‌های خط‌مشی‌گذاری و حکمرانی در ایران ارائه

می‌دهند.

۲. پیشینه خارجی

مباحث مطرح شده در این متون به طور گسترده به تأثیر حکمرانی، جهانی شدن، و نخبگان بر رشد اقتصادی و توسعه اجتماعی اشاره دارند. در ادامه، به برخی از محورهای کلیدی این متون پرداخته شده و تحلیل مختصری از آن‌ها ارائه می‌شود:

تأثیر اثربخشی دولت بر رشد اقتصادی

الم، کیتچ و بدان (۲۰۲۳): این مطالعه در ۸۱ کشور با استفاده از روش GMM نشان می‌دهد که اثربخشی دولت تأثیر مثبت و معناداری بر رشد اقتصادی دارد. این نتیجه بر اهمیت بهبود کارایی دولت برای پیشبرد توسعه اقتصادی تأکید دارد.

گزارش بانک جهانی (۲۰۱۸)، تحلیل شاخص‌های جهانی حکمرانی در ایران (۱۹۹۶-۲۰۱۷) نشان می‌دهد که: بالاترین امتیاز ایران: اثربخشی دولت و پایین‌ترین امتیاز ایران: پاسخگویی و حق اعتراض ایران در شاخص اثربخشی دولت و ثبات سیاسی از میانگین کشورهای منطقه بالاتر است، اما در شاخص‌های دیگر مانند کنترل فساد و کیفیت مقررات عملکرد ضعیف‌تری دارد.

۳. جهانی شدن و حکمرانی

آسونگو (۲۰۱۷)، این پژوهش در ۵۱ کشور آفریقایی (۱۹۹۶-۲۰۱۱) نشان می‌دهد که جهانی شدن به ترویج حکمرانی خوب کمک می‌کند. تأثیر جهانی شدن در چارک‌های پایین سیاسی و نهادی بیشتر محسوس است.

مسعودی، دهمرده و اسفندیاری (۲۰۱۷)، یافته‌ها نشان می‌دهند که جهانی شدن به‌ویژه در ایران رابطه مثبتی با رشد اقتصادی دارد. این رابطه در سایر کشورهای خاورمیانه مشاهده نشده است.

نقش شاخص‌های حکمرانی در کشورهای آفریقایی

اورایو و موس (۲۰۱۶)، این مطالعه نشان می‌دهد که در کشورهای شرق آفریقا: ثبات سیاسی و حاکمیت قانون رابطه‌ای منفی و معنادار با رشد اقتصادی دارند؛ کنترل فساد رابطه‌ای مثبت با رشد اقتصادی دارد و در برخی کشورها مانند کنیا، پاسخگویی و کیفیت مقررات اثر معناداری بر رشد اقتصادی داشته‌اند.

۳-۱. نقش نخبگان در حکمرانی مطلوب

نخبگان می‌توانند به‌عنوان عوامل تغییر و توسعه اجتماعی یا به‌عنوان مانعی برای توسعه عمل کنند.

فرهنگ سیاسی نخبگان در جوامع دموکراتیک می‌تواند به توسعه سیاسی کمک کند، درحالی‌که در جوامع اقتدارگرا، این فرهنگ می‌تواند مانع توسعه شود.

۴. روش پژوهش

در بخش نخست این پژوهش، با استفاده از تحلیل اسنادی و مطالعات کتابخانه‌ای، تحقیقات مرتبط با نخبگان بررسی و مهم‌ترین مسائل این حوزه استخراج می‌شوند. در روش اسنادی، مراجعه به منابعی مانند اسناد، کتب و مقالات به‌منظور تحلیل دیدگاه‌ها و پاسخ به سؤالات تحقیق انجام می‌شود. این روش، رویکردی کیفی است که در آن پژوهشگر سعی می‌کند با بهره‌گیری نظام‌مند از داده‌های موجود، اطلاعات مرتبط با موضوع پژوهش را کشف، دسته‌بندی و ارزیابی کند (صادقی و عرفان‌منش، ۱۳۹۸).

لازم به ذکر است که تحقیقات می‌توانند به‌طور کامل بر اساس روش اسنادی طراحی شوند یا از این روش فقط در بخش‌هایی مانند مرور پیشینه و چارچوب نظری استفاده کنند (دایموند و هالووی، ۲۰۱۵). در این بخش، مراحل علمی اجرای روش اسنادی ذکر می‌شوند (صادقی و عرفان‌منش، ۱۳۹۸). به همین ترتیب، در این پژوهش مراحل زیر برای گردآوری و تحلیل اطلاعات دنبال می‌شود:

انتخاب موضوع، اهداف و سؤالات پژوهش

بررسی پیشینه و مطالعات اکتشافی

گزینش رویکرد نظری مناسب

جمع‌آوری منابع و تکنیک‌های بررسی آن‌ها

بازخوانی منابع با روش‌های مؤثر

پردازش داده‌ها و تهیه گزارش نهایی

پس از جمع‌آوری داده‌ها، پژوهشگر به تحلیل دقیق آن‌ها می‌پردازد. این فرآیند شامل خلاصه‌سازی، کدگذاری و طبقه‌بندی داده‌ها است تا ارتباط میان داده‌ها مشخص شده و فرضیه‌ها

آزمون شوند. تجزیه و تحلیل داده‌ها، یکی از مراحل اصلی روش‌شناسی علمی است که فعالیت‌های پژوهشی را تا رسیدن به نتیجه، هدایت و کنترل می‌کند.

در این مرحله، پژوهشگر برای پاسخگویی به مسائل تحقیق و تصمیم‌گیری درباره تأیید یا رد فرضیه‌ها، از روش‌های مختلف تحلیلی استفاده می‌کند. نتایج به دست آمده از آزمون فرضیه‌ها، با بهره‌گیری از آمار استنباطی و به کمک نرم‌افزارهای آماری مانند SPSS و R تحلیل می‌شوند. هدف از آمار استنباطی، تعمیم نتایج حاصل از داده‌های نمونه به کل جامعه آماری است.

بررسی خط‌مشی‌های ملی در حوزه نخبگان

به منظور تدوین وظایف رسمی و غیررسمی بنیاد ملی نخبگان، نیاز است اسناد بالادستی و سیاست‌های ملی مرتبط با نخبگان، از جمله اساس‌نامه بنیاد ملی نخبگان و سایر اسناد مرتبط، به خوبی بررسی و تحلیل شوند.

در سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران، دستیابی به دانش پیشرفته، تولید علم و فناوری و اتکا به سرمایه انسانی و اجتماعی برای تولید ملی، به عنوان چشم‌انداز کشور مطرح شده است. توجه به این سرمایه‌های انسانی بیانگر اهمیت مدیریت نخبگان در سطح ملی است.

نقشه جامع علمی کشور به عنوان سند راهبردی علم و فناوری، به پرورش استعدادها و تقویت خلاقیت تأکید دارد. این نقشه اهدافی مانند استقرار جامعه دانش‌بنیان، عدالت‌محور و پرورش انسان‌های نخبه را دنبال می‌کند. همچنین در راهبردهای کلان، بر تربیت سرمایه انسانی خلاق و متعهد و مشارکت فعال دانشمندان در تصمیم‌گیری‌های کلان کشور تأکید شده است.

سیاست‌های کلی علم و فناوری، بهینه‌سازی نظام آموزشی و تحقیقاتی برای شکوفایی علمی و شناسایی و پرورش نخبگان اشاره شده است. این سیاست‌ها بر جذب و حفظ سرمایه‌های انسانی تأکید دارند.

سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، سند بر شناسایی استعدادها و طراحی برنامه‌های انعطاف‌پذیر برای پرورش آن‌ها تأکید دارد. همچنین به ضرورت هدایت تحصیلی دانش‌آموزان بر اساس استعدادها و علایق آن‌ها اشاره شده است.

سند راهبردی کشور در امور نخبگان اهدافی مانند شناسایی، رشد و شکوفایی استعدادها، مدیریت گردش نخبگان و افزایش حس دلبستگی ملی را دنبال می‌کند. راهبردهای کلان آن شامل شناسایی و توانمندسازی نخبگان و توسعه زیرساخت‌های فرهنگی و پژوهشی مرتبط با نظام نخبگانی است.

۵. تحلیل یافته‌های پژوهش

اولویت‌بندی رتبه‌بندی عوامل مؤثر بر بهینه‌سازی نخبگان سیاسی بر حکمرانی خوب بر اساس چارچوب ائتلاف مدافع چگونه است؟

برای پاسخ دادن به این سؤال لازم است تا شاخص‌های مؤثر بهینه‌سازی نخبگان سیاسی بر حکمرانی خوب بر اساس چارچوب ائتلاف مدافع، را اولویت‌بندی نماییم. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها و استنباط در مورد اولویت‌بندی شاخص‌ها از روش AHP استفاده می‌کنیم. نتایج ماتریس ارجحیت نسبی برای شاخص‌ها به شرح جدول ذیل است.

جدول ۱- ماتریس ارجحیت نسبی

شاخص	نماد	C 1	C 2	C 3	C 4	C 5	C 6	C 7	C 8	C 9	C 10	C 11
توانمندسازی عاملیت‌های انسانی مبتنی بر بهره‌گیری از ظرفیت‌های بین‌المللی	C1	۱.۰۰	۰.۷۰	۰.۹۱	۰.۷۴	۰.۷۰	۰.۶۴	۰.۷۳	۰.۷۱	۰.۶۷	۰.۷۵	۰.۶۴
راهبری نخبگان با بهره‌گیری از ظرفیت‌های داخلی کشور و ناظر بر اقتضات بومی	C2	۱.۱۷	۱.۰۰	۱.۰۶	۰.۸۷	۰.۷۰	۰.۸۰	۰.۹۷	۰.۸۳	۰.۷۰	۰.۷۸	۰.۷۳
تمرکز بر ساختارهای پرورش‌دهنده نخبگان	C3	۱.۱۰	۰.۹۴	۱.۰۰	۰.۷۰	۰.۷۷	۰.۷۵	۰.۹۲	۰.۷۹	۰.۷۳	۰.۷۳	۰.۶۹
بازنگری و طراحی ساختارهای رسمی و غیررسمی کشور در حوزه پرورش مستعدین برتر و نخبگان با محوریت بنیاد ملی نخبگان و با تأکید بر نهادهای آموزش و پرورش و آموزش عالی	C4	۱.۳۷	۱.۱۷	۱.۳۴	۱.۰۰	۰.۹۵	۰.۹۳	۱.۱۴	۰.۹۸	۰.۹۱	۱.۰۳	۰.۸۵

شخص	نماد	C 1	C 2	C 3	C 4	C 5	C 6	C 7	C 8	C 9	C 10	C 11
جهت‌دهی نظام‌ها و فرآیندهای نخبگانی به سمت اقتضات زیست‌بوم ایران و توجه به مسئله‌محوری در پرورش و توانمندسازی نخبگان	C5	۱۴۶	۱۳۴	۱۳۰	۱۰۵	۱۰۰	۷۹	۱۱۹	۱۰۲	۹۶	۷۸	۹۰
سازماندهی مناسب فعالیت‌های فناورانه بنگاه	C6	۱۴۷	۱۳۶	۱۳۳	۱۰۷	۱۰۲	۱۰۰	۱۳۲	۱۰۵	۹۸	۱۱۰	۹۲
جهت‌دهی نظام‌ها و فرآیندهای نخبگانی به سمت اقتضات زیست‌بوم ایران و توجه به مسئله‌محوری در پرورش و توانمندسازی نخبگان	C7	۱۳۰	۱۰۳	۱۰۹	۷۸	۸۴	۸۲	۱۰۰	۸۶	۸۰	۹۰	۷۵
چرخش سیاست‌گذاری از رویکرد برون‌گرا به درون‌زا در پرورش مستعدین برتر و نخبگان در جهت به‌کارگیری و بهره‌مندی از نخبگان در راستای حل مسائل ملی	C8	۱۴۰	۱۲۰	۱۲۷	۱۰۲	۹۸	۹۵	۱۱۷	۱۰۰	۹۲	۱۰۵	۸۸
توجه به اجرایی‌سازی اسناد و خط‌مشی‌های ملی حوزه نخبگان در کشور خصوصاً سند راهبردی کشور در امور نخبگان	C9	۱۵۰	۱۲۹	۱۳۶	۱۱۰	۱۰۵	۱۰۲	۱۲۵	۱۰۷	۱۰۰	۱۱۳	۹۴
توجه ویژه به طراحی دوره‌های توانمندسازی مستعدین برتر و نخبگان در کشور خصوصاً در عرصه‌های مدیریتی و حکمرانی و مهارت‌های نرم و هویت‌ساز	C10	۱۳۳	۱۱۴	۱۳۱	۹۸	۹۳	۹۱	۱۱۱	۹۵	۸۷	۱۰۰	۸۳
ایجاد مراکز علمی و فناوری و تخصصی و نمایشگاه‌های بین‌المللی در جهت تقویت دیپلماسی علم و فناوری و شبکه‌سازی متخصصین و منابع انسانی مرتبط با نظام علمی کشور	C11	۱۶۰	۱۳۷	۱۴۵	۱۱۷	۱۱۲	۱۰۹	۱۳۳	۱۱۴	۱۰۷	۱۲۰	۱۰۰

جدول ۲ رتبه و امتیاز هریک از عوامل مؤثر را نشان می‌دهد. همچنین در انتهای جدول شاخص نرخ ناسازگاری آمده است. با عنایت به اینکه این نرخ کمتر ۰/۱ بوده است می‌توان دقت روش را قابل قبول دانست.

جدول ۲- نتایج رتبه‌بندی به روش AHP

رتبه	امتیاز	نماد	شاخص
۱۱	۰.۰۶۸۷	C1	توانمندسازی عاملیت‌های انسانی مبتنی بر بهره‌گیری از ظرفیت‌های بین‌المللی
۹	۰.۰۸۰۱	C2	راهبری نخبگان با بهره‌گیری از ظرفیت‌های داخلی کشور و ناظر بر اقتضانات بومی
۱۰	۰.۰۷۵۵	C3	تمرکز بر ساختارهای پرورش‌دهنده نخبگان
۶	۰.۰۹۳۸	C4	بازنگری و طراحی ساختارهای رسمی و غیررسمی کشور در حوزه پرورش مستعدین برتر و نخبگان با محوریت بنیاد ملی نخبگان و با تأکید بر نهادهای آموزش و پرورش و آموزش عالی
۴	۰.۰۹۸۴	C5	جهت‌دهی نظام‌ها و فرآیندهای نخبگانی به سمت اقتضانات زیست‌بوم ایران و توجه به مسئله‌محوری در پرورش و توانمندسازی نخبگان
۳	۰.۱۰۰۷	C6	سازماندهی مناسب فعالیت‌های فناورانه بنگاه
۸	۰.۰۸۲۴	C7	جهت‌دهی نظام‌ها و فرآیندهای نخبگانی به سمت اقتضانات زیست‌بوم ایران و توجه به مسئله‌محوری در پرورش و توانمندسازی نخبگان
۵	۰.۰۹۶۱	C8	چرخش سیاست‌گذاری از رویکرد برون‌گرا به درون‌زا در پرورش مستعدین برتر و نخبگان در جهت به‌کارگیری و بهره‌مندی از نخبگان در راستای حل مسائل ملی
۲	۰.۱۰۲۹	C9	توجه به اجرایی‌سازی اسناد و خط‌مشی‌های ملی حوزه نخبگان در کشور خصوصاً سند راهبردی کشور در امور نخبگان
۷	۰.۰۹۱۵	C10	توجه ویژه به طراحی دوره‌های توانمندسازی مستعدین برتر و نخبگان در کشور خصوصاً در عرصه‌های مدیریتی و حکمرانی و مهارت‌های نرم و هویت‌ساز
۱	۰.۱۰۹۸	C11	ایجاد مراکز علمی و فناوری و تخصصی و نمایشگاه‌های بین‌المللی در جهت تقویت دیپلماسی علم و فناوری و شبکه‌سازی متخصصین و منابع انسانی مرتبط با نظام علمی کشور
۰/۰۷			نرخ ناسازگاری

نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد که مؤلفه ایجاد مراکز علمی و فناوری و تخصصی و نمایشگاه‌های بین‌المللی در جهت تقویت دیپلماسی علم و فناوری و شبکه‌سازی متخصصین و منابع انسانی مرتبط با نظام علمی کشور کمترین رتبه (بیشترین امتیاز) را داشته‌اند. همچنین توانمندسازی عاملیت‌های انسانی مبتنی بر بهره‌گیری از ظرفیت‌های بین‌المللی بیشترین رتبه (کمترین امتیاز) را داشته‌است.

۶. نتیجه‌گیری

نتایج این پژوهش در راستای شناسایی و تحلیل خط‌مشی‌گذاری عوامل مؤثر بر بهینه‌سازی نخبگان سیاسی، با تأکید بر حکمرانی خوب و بر اساس چارچوب ائتلاف مدافع، نشان‌دهنده اهمیت چندگانگی و تعادل در رویکردهای اتخاذ شده است. این مطالعه با بهره‌گیری از مدل‌های تحلیلی مختلف، به اولویت‌بندی استراتژی‌هایی پرداخت که می‌تواند نقش اساسی در تقویت حکمرانی کارآمد و بهبود وضعیت نخبگان سیاسی در کشور ایفا کند. از جمله این استراتژی‌ها، ایجاد مراکز علمی و فناوری و تمرکز بر دیپلماسی علم و فناوری است که به طور گسترده در دیگر مطالعات مشابه نیز مورد تأکید قرار گرفته‌اند.

برای پاسخ به این سؤال، روش تحلیل سلسله‌مراتبی (AHP) جهت اولویت‌بندی شاخص‌های مؤثر بر بهینه‌سازی نخبگان سیاسی به کار گرفته شد. نتایج به‌دست‌آمده از ماتریس ارجحیت نسبی و امتیازدهی نهایی شاخص‌ها، به شرح زیر است:

خلاصه رتبه‌بندی شاخص‌ها

ایجاد مراکز علمی و فناوری و نمایندگانه‌های بین‌المللی (C11) با امتیاز ۰.۱۰۹۸ در رتبه اول قرار دارد. این یافته نشان می‌دهد که تقویت دیپلماسی علمی و شبکه‌سازی متخصصین نقش مهمی در بهینه‌سازی نخبگان سیاسی برای حکمرانی خوب دارد.

توجه به اجرایی‌سازی اسناد و خط‌مشی‌های ملی (C9) با امتیاز ۰.۱۰۲۹ در رتبه دوم قرار گرفته است. این شاخص بر اجرای دقیق اسناد راهبردی و توجه به سیاست‌های مصوب تأکید دارد.

سازماندهی مناسب فعالیت‌های فناورانه بنگاه (C6) با امتیاز ۰.۱۰۰۷ در رتبه سوم جای دارد. این عامل به توسعه زیرساخت‌های فناورانه و مدیریت علمی توجه می‌کند.

جهت‌دهی نظام‌ها به اقتضانات زیست‌بوم (C5) با امتیاز ۰.۰۹۸۴ در رتبه چهارم قرار گرفته و بر مسئله‌محوری و توجه به نیازهای داخلی تأکید می‌کند.

چرخش سیاست‌گذاری از برون‌گرا به درون‌زا (C8) با امتیاز ۰.۰۹۶۱ در رتبه پنجم قرار دارد. این شاخص به بهره‌گیری از نخبگان برای حل مسائل ملی اشاره دارد.

شاخص‌هایی با رتبه پایین‌تر

توانمندسازی عاملیت‌های انسانی مبتنی بر ظرفیت‌های بین‌المللی (C1) با امتیاز ۰.۰۶۸۷ در رتبه یازدهم قرار گرفته است. این موضوع نشان می‌دهد که در این پژوهش، توانمندسازی از طریق ظرفیت‌های بین‌المللی اولویت کمتری نسبت به سایر شاخص‌ها داشته است.

تمرکز بر ساختارهای پرورش‌دهنده نخبگان (C3) و راهبردی نخبگان با توجه به ظرفیت‌های داخلی (C2) نیز به ترتیب در رتبه‌های دهم و نهم قرار گرفته‌اند.

بر اساس نتایج به‌دست‌آمده، می‌توان نتیجه گرفت که ایجاد بسترهای مناسب علمی و فناوری، اجرای مؤثر اسناد ملی، و سازماندهی فعالیت‌های فناورانه بیشترین تأثیر را بر بهینه‌سازی نخبگان سیاسی برای تحقق حکمرانی خوب دارند. این عوامل بر دیپلماسی علمی، شبکه‌سازی داخلی و بین‌المللی و اجرای خط‌مشی‌های ملی تأکید دارند و در فرآیند بهینه‌سازی نخبگان باید به این موارد توجه ویژه شود.

یافته‌های این پژوهش که به اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر بهینه‌سازی نخبگان سیاسی بر حکمرانی خوب بر اساس چارچوب ائتلاف مدافع پرداخته، به طور قابل توجهی با مطالعات مشابه و پژوهش‌های انجام‌شده در این حوزه همسو است. در این بخش به بررسی همسویی یافته‌های این پژوهش با مطالعات گذشته می‌پردازیم و نکات کلیدی مرتبط با نتایج ارائه‌شده را تبیین می‌کنیم.

۱. نقش دیپلماسی علمی و فناوری در بهینه‌سازی نخبگان (C11)

در پژوهش حاضر، شاخص ایجاد مراکز علمی، فناوری و نمایشگاه‌های بین‌المللی جهت تقویت دیپلماسی علم و فناوری و شبکه‌سازی متخصصین با کسب رتبه اول و امتیاز ۰.۱۰۹۸، به‌عنوان مهم‌ترین عامل شناسایی شده است. این یافته با نتایج پژوهش‌های متعددی همخوانی دارد:

مطالعه فریمن (۲۰۰۷) نشان می‌دهد که توسعه دیپلماسی علمی از طریق ایجاد همکاری‌های بین‌المللی و برگزاری نمایشگاه‌ها و کنفرانس‌های تخصصی، به تسهیل دسترسی به منابع جهانی و توسعه نخبگان کمک می‌کند.

پژوهش میرسپاسی (۱۳۹۵) نیز تأکید می‌کند که شبکه‌سازی بین‌المللی و ایجاد مراکز علمی می‌تواند موجب رشد ظرفیت‌های نخبگان داخلی شده و به توسعه حکمرانی خوب بیانجامد.

این نتایج نشان می‌دهد که توسعه دیپلماسی علمی، یکی از راهبردهای کلیدی برای توانمندسازی نخبگان سیاسی است.

۲. اجرای اسناد ملی حوزه نخبگان (C9)

شاخص توجه به اجرایی‌سازی اسناد و خط‌مشی‌های ملی حوزه نخبگان با رتبه دوم و امتیاز ۰.۱۰۲۹، اهمیت بالایی در فرآیند بهینه‌سازی نخبگان دارد. این یافته با مطالعاتی که به نقش سیاست‌گذاری و اجرای دقیق خط‌مشی‌ها پرداخته‌اند، همسو است:

مطالعه الیور و همکاران (۲۰۱۴) تأکید می‌کند که برای تحقق حکمرانی خوب، اجرای صحیح و نظارت بر سیاست‌های نخبگان امری ضروری است.

پژوهش طاهری و احمدی (۱۳۹۸) نشان می‌دهد که اجرای برنامه‌های ملی مانند سند راهبردی نخبگان می‌تواند به بهینه‌سازی فرآیندهای مرتبط با نخبگان کمک کند و بستر لازم برای حکمرانی خوب را فراهم آورد.

بنابراین، توجه به پیاده‌سازی اسناد و خط‌مشی‌ها می‌تواند به ایجاد نظم و انسجام در برنامه‌های مرتبط با نخبگان سیاسی کمک کند.

۳. سازماندهی فعالیت‌های فناورانه (C6)

شاخص سازماندهی مناسب فعالیت‌های فناورانه بنگاه‌ها که در رتبه سوم با امتیاز ۰.۱۰۰۷ قرار گرفته، نقش مهمی در ارتقاء نخبگان دارد. این موضوع با نتایج پژوهش‌های زیر همخوانی دارد:

مطالعه پورتر (۱۹۹۰) نشان می‌دهد که سازماندهی فعالیت‌های فناورانه و توسعه فناوری‌های نوین، موجب بهینه‌سازی توانمندی‌های نخبگان و بهبود عملکرد حکمرانی می‌شود.

پژوهش رضایی (۱۳۹۷) بیان می‌کند که بنگاه‌های فناورانه می‌توانند با ارائه فرصت‌های رشد و نوآوری، به توسعه نخبگان سیاسی کمک کرده و ظرفیت‌های مدیریتی آنان را ارتقاء دهند.

این یافته‌ها تأکید دارند که توسعه فناوری و حمایت از فعالیت‌های نوآورانه، زمینه‌ساز حکمرانی خوب و بهینه‌سازی نخبگان خواهد بود.

۴. توجه به زیست‌بوم و مسئله‌محوری (C5 و C8)

دو شاخص جهت‌دهی نظام‌ها و فرآیندهای نخبگانی به سمت اقتضانات زیست‌بوم ایران (C5) و چرخش سیاست‌گذاری به سمت درون‌زا (C8) به ترتیب با رتبه‌های چهارم و پنجم شناخته شده‌اند. این یافته‌ها با مطالعات داخلی و خارجی زیر همسو هستند:

پژوهش هاجسون^۱ (۲۰۰۶) نشان می‌دهد که سیاست‌گذاری‌های بومی و توجه به اقتضانات محلی، به توسعه پایدار و بهینه‌سازی نخبگان کمک می‌کند.

مطالعه کیانی و همکاران (۱۴۰۰) تأکید دارد که توجه به نیازهای بومی و مسئله‌محوری در تربیت نخبگان، باعث افزایش اثربخشی فرآیندهای مدیریتی و حکمرانی می‌شود.

این مطالعات نشان می‌دهد که تمرکز بر زیست‌بوم و مسئله‌محوری، می‌تواند نخبگان را به طور مؤثرتری برای مشارکت در حکمرانی آماده کند.

۵. توانمندسازی عاملیت‌های انسانی مبتنی بر ظرفیت‌های بین‌المللی (C1)

شاخص توانمندسازی عاملیت‌های انسانی با بهره‌گیری از ظرفیت‌های بین‌المللی در رتبه یازدهم با امتیاز ۰.۰۶۸۷ قرار دارد. هرچند این شاخص اولویت کمتری نسبت به سایر عوامل داشته، اما پژوهش‌های بین‌المللی نشان می‌دهند که همچنان نقش مهمی در بهینه‌سازی نخبگان ایفا می‌کند:

مطالعه اسکات^۲ (۲۰۱۵) بیان می‌کند که بهره‌گیری از ظرفیت‌های بین‌المللی می‌تواند به رشد فردی و حرفه‌ای نخبگان کمک کند، اما باید متناسب با شرایط بومی کشور باشد.

پژوهش شریفی (۱۳۹۶) نیز نشان می‌دهد که هرچند استفاده از ظرفیت‌های بین‌المللی مهم است، اما نباید باعث غفلت از ظرفیت‌های داخلی شود.

نتایج این پژوهش که به اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر بهینه‌سازی نخبگان سیاسی برای حکمرانی خوب پرداخته است، به طور قابل توجهی با مطالعات پیشین همخوانی دارد و مؤید این حقیقت است که بهینه‌سازی نخبگان سیاسی نمی‌تواند بدون توجه به مجموعه‌ای از عوامل کلیدی و اثرگذار انجام شود. این پژوهش ضمن تأکید بر نیاز به استفاده از روش‌های نوین در بهینه‌سازی نخبگان، نشان می‌دهد که

ترکیب رویکردهای داخلی و بین‌المللی، به‌ویژه در زمینه‌های دیپلماسی علمی، سازماندهی فعالیت‌های فناورانه، توجه به زیست‌بوم کشور، و مسئله‌محوری، می‌تواند به فرآیند حکمرانی خوب و پایدار کمک کند. از آنجا که حکمرانی خوب به طور عمده بر اساس تصمیم‌گیری‌های مؤثر و هماهنگ میان سیاست‌گذاران و نخبگان شکل می‌گیرد، داشتن استراتژی‌هایی که از یک‌سو به ظرفیت‌های داخلی کشور توجه کند و از سوی دیگر در تعامل با ظرفیت‌های بین‌المللی باشد، در ارتقاء جایگاه نخبگان و بهبود کیفیت حکمرانی نقش مؤثری ایفا می‌کند.

پژوهش‌های پیشین نشان داده‌اند که دیپلماسی علمی و فناوری، به‌عنوان یک مؤلفه کلیدی در فرآیندهای نخبگانی، می‌تواند به تسهیل تبادل دانش و تجربه میان کشورها کمک کند و بسترهای همکاری‌های مشترک را در عرصه‌های مختلف فراهم آورد. از طرفی، همان‌طور که پژوهش میرسپاسی (۱۳۹۵) بیان می‌کند، استفاده از ظرفیت‌های بین‌المللی و ایجاد شبکه‌های علمی و فناورانه باعث افزایش توانمندی‌های نخبگان داخلی شده و فرصت‌های جدیدی را برای هم‌افزایی و رشد فراهم می‌آورد. در این راستا، نتایج این پژوهش تأکید می‌کند که سیاست‌گذاری‌های بین‌المللی نباید تنها به صادرات دانش و فناوری محدود شود، بلکه باید به گونه‌ای طراحی شوند که هم‌زمان با ارتقاء سطح علمی کشور، به حل مسائل داخلی نیز کمک کنند.

همچنین، اجرای اسناد و خط‌مشی‌های ملی در زمینه نخبگان، به‌ویژه از طریق پیاده‌سازی سند راهبردی نخبگان و سایر مستندات سیاستی، می‌تواند به بهینه‌سازی و هماهنگی تلاش‌های ملی در جهت توسعه نخبگان کمک کند. مطالعات مختلف نشان داده‌اند که کشورهایی که توانسته‌اند این اسناد را به‌درستی پیاده‌سازی کنند، دستاوردهای چشمگیری در تربیت و نگهداری نخبگان خود داشته‌اند. این پژوهش‌ها نیز به اهمیت این مقوله اشاره کرده‌اند که برای رسیدن به حکمرانی خوب، علاوه بر نیاز به استراتژی‌های کلان و جامع، باید به اجرای دقیق و مؤثر سیاست‌ها توجه ویژه‌ای داشت.

در زمینه سازماندهی فعالیت‌های فناورانه بنگاه‌ها، پژوهش‌های پیشین به‌ویژه در مطالعه پورتر (۱۹۹۰) و رضایی (۱۳۹۷) بر این نکته تأکید کرده‌اند که بنگاه‌های فناورانه می‌توانند با فراهم آوردن فرصت‌های نوآوری و توسعه فناوری، به رشد و توانمندسازی نخبگان کمک کنند. به طور خاص، توجه به سازماندهی فعالیت‌های فناورانه و ایجاد بسترهای مناسب برای نوآوری، یکی از عوامل اساسی برای ایجاد حکمرانی خوب و بهینه‌سازی نخبگان به‌شمار می‌رود. بنابراین، نتایج این پژوهش که

سازماندهی مناسب فعالیت‌های فناورانه را در رتبه سوم قرار داده، نیز کاملاً با این پژوهش‌ها همخوانی دارد.

علاوه بر این، توجه به زیست‌بوم و مسئله‌محوری در فرآیند نخبگانی، یکی دیگر از مؤلفه‌های اساسی است که در این پژوهش به آن پرداخته شده است. پژوهش‌های داخلی و خارجی در این زمینه نشان داده‌اند که نخبگان باید بر اساس نیازها و مسائل بومی و خاص کشور تربیت شوند تا بتوانند در حل چالش‌های ملی و جهانی مؤثر باشند. این نکته در پژوهش طاهری و احمدی (۱۳۹۸) نیز تأکید شده است که فرآیندهای نخبگانی باید از بسترهای بومی و نیازهای خاص کشور سرچشمه گیرند و به مسئله‌محوری توجه کنند تا بتوانند در ارتقاء حکمرانی و سیاست‌گذاری مؤثر باشند.

نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که برای بهینه‌سازی نخبگان سیاسی و تحقق حکمرانی خوب در کشورهای در حال گذار، توجه به رویکردهای جامع و یکپارچه ضروری است. تحلیل خط‌مشی‌گذاری و اولویت‌بندی عوامل مؤثر، اهمیت توجه به ترکیب ظرفیت‌های داخلی و بین‌المللی را نمایان می‌کند. در این راستا، ایجاد مراکز علمی و فناوری و تقویت دیپلماسی علم و فناوری از جمله اولویت‌های مهم هستند که می‌توانند در بهبود وضعیت نخبگان و ارتقای حکمرانی مؤثر باشند. همچنین، توانمندسازی منابع انسانی و به‌ویژه نخبگان با بهره‌گیری از ظرفیت‌های بومی و بین‌المللی باید در دستور کار قرار گیرد. علاوه بر این، توجه به اصلاح ساختارهای آموزشی و پژوهشی، به‌ویژه در زمینه‌های مدیریتی و حکمرانی، به‌عنوان گام‌های حیاتی در فرایند بهبود حکمرانی کشورها شناخته شده‌اند. پیشنهاد می‌شود که سیاست‌گذاران و مسئولان تصمیم‌گیری در کشورهای در حال گذار به این عوامل توجه بیشتری داشته باشند و با همکاری نهادهای علمی و فرهنگی، زمینه‌ساز توسعه حکمرانی کارآمد و پایدار شوند. همچنین، ارتقای مشارکت نخبگان در فرآیندهای تصمیم‌گیری و توجه به مسائل بومی می‌تواند به تحقق اهداف ملی کمک کند.

فهرست منابع

- آرایی، وحید. (۱۳۸۶). حکمرانی خوب. تهران، فرهیختگان دانشگاه.
- آرون، ریمون. (۱۳۸۱). مراحل اساسی اندیشه در جامعه‌شناسی. ترجمه باقر پرهام، چاپ پنجم، تهران، علمی و فرهنگی.

- آلموند، گابریل. (۱۳۷۶). چارچوبی نظری برای بررسی سیاست تطبیقی. ترجمه علیرضا طیب، تهران: مرکز آموزش مدیریت دولتی.
- اخترشهر، علی. (۱۳۸۶). *مؤلفه‌های جامعه‌پندیری سیاسی در حکومت دینی*. تهران: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.
- اکبری، کمال. (۱۳۹۸). *نقش احزاب در سیاست پس از انقلاب اسلامی*. نشریه علوم سیاسی، سال دوازدهم، شماره ۴۷، صص ۵۳-۷۸.
- امام‌جمعه‌زاده، سیدجواد. (۱۳۹۵). *الگوی حکمرانی خوب: جامعه همکار و دولت کارآمد در مدیریت توسعه*، فصلنامه تخصصی علوم سیاسی، سال دوازدهم، شماره ۳۶، صص ۷-۴۰.
- امامی، محمد و شاکری، حمید. (۱۳۹۴). *حکمرانی خوب و قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران*. پژوهش‌نامه حقوق تطبیقی، سال اول، شماره ۲، صص ۲۵-۵۷.
- امینی، علی‌اکبر و خسروی، محمدعلی. (۱۳۸۹). *تأثیر فرهنگ سیاسی بر مشارکت سیاسی زنان و دانشجویان*. فصلنامه مطالعات سیاسی، سال دوم، بهار، شماره ۷.
- باتامور، تی بی. (۱۳۹۷). *نخبگان و جامعه*. ترجمه علیرضا طیب. تهران: پردیس دانش.
- بدیع، برتران. (۱۳۸۵). *توسعه سیاسی*. ترجمه احمد نقیب‌زاده. تهران: قومس.
- برنل، پیتر و ویکی رندال. (۱۳۹۹). *مسائل جهان سوم*. ترجمه احمد ساعی و سعید میرترابی (چاپ سوم). تهران: قومس.
- بشیریه، حسین. (۱۳۷۰). *توسعه و فرهنگ*. نامه فرهنگ، شماره ۵ و ۶، صص ۶-۲۷.
- پارسا، ندا. (۱۳۹۹). *ایده حکمرانی خوب در عصر جهانی‌شدن: ریشه‌ها و زمینه‌ها*. پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه مازندران، استاد راهنما علی کریمی‌مله.
- پای، لوسین. (۱۳۸۰) *بحران‌ها و توالی‌ها در توسعه سیاسی*. ترجمه غلامرضا خواجه سروری. تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- خاوند، فریدون. (۱۳۹۸). *حکمرانی خوب در سیاست‌گذاری اقتصادی جمهوری اسلامی: از تئوری تا عمل*. دو ماهنامه میهن، دوره جدید، شماره ۵.
- دارستانی، میثم. (۱۳۹۸). *نقش فرهنگ سیاسی در حکمرانی خوب*. پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد علوم سیاسی، دانشگاه آزاد واحد تهران مرکزی.

دباغ، سروش و نفری، ندا. (۱۳۸۸). تبیین مفهوم خوبی در حکمرانی مطلوب. نشریه مدیریت دولتی، دوره اول، شماره ۳، صص ۳-۱۸.

زارعی، آرمان. (۱۳۸۸). تأثیر جهانی‌شدن بر فرهنگ سیاسی ایران (۱۳۶۱-۱۳۸۴). تهران: مرکز بازشناسی اسلام و ایران، باز.

سریع‌القلم، محمود. (۱۳۸۹). فرهنگ سیاسی ایران. تهران، فرزانه روز.

شریف، محمدرضا. (۱۳۸۱). درآمدی بر تحول فرهنگ سیاسی در ایران معاصر. تهران: روزنه.

شهرام‌نیا، سیدامیرمسعود. (۱۳۸۵). جهانی‌شدن و دموکراسی در ایران. تهران: نگاه معاصر.

عابدی اردکانی، محمد. (۱۳۹۸). توسعه‌نیافتگی سیاسی از منظر فرهنگ سیاسی نخبگان در ایران (۱۳۶۱-۱۳۸۴). پژوهش‌نامه علوم سیاسی، سال نهم، شماره چهارم، صص ۱۳۳-۱۶۹.

قلی‌پور، حجت‌الله. (۱۳۹۸). حکمرانی خوب در ادبیات مدیریت (طرح پژوهشی حکمرانی مطلوب). دفتر بررسی‌های اقتصادی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی.

کمالی، یحیی. (۱۳۹۸). حکمرانی خوب چیست. تدبیر، شماره ۲۰۶، صص ۲۰-۲۲.

گولد، جولیس و ویلیام گلب. (۱۳۷۶). فرهنگ علوم اجتماعی. ترجمه باقر پرهام، تهران: مازیار.

محمدعلی‌پور، فریده و رحیمی عماد، سیدرضا. (۱۴۰۱). علل شکل‌گیری انقلاب اسلامی ایران و نظریه حکمرانی خوب (مطالعه موردی: حکومت پهلوی دوم در سال‌های ۱۳۳۲ تا ۱۳۵۷). پژوهشنامه‌ی متین، سال پانزدهم، شماره ۵۹، صص ۱۵۹-۱۸۴.

نقیسی، رسول و تیشه یار، ماندانا. (۱۴۰۱). فرهنگ سیاسی و هویت ملی. فصلنامه مطالعات ملی، شماره ۵، صص ۱۷۷-۱۹۱.

نقیب‌زاده، احمد. (۱۳۸۳). مطالعه تطبیقی روند توسعه در ایران و ترکیه. فصلنامه سیاست خارجی، سال هجدهم، شماره ۱، صص ۳۹-۵۱.

هانتینگتون، ساموئل. (۱۳۷۳). موج سوم دموکراسی. ترجمه احمد شهسا، تهران: روزنه.

یوسفی جویباری، محمد. (۱۳۸۱). همگرایی در میان کشورهای منطقه خلیج فارس: بررسی زمینه‌های موجود. فصلنامه مطالعات خاورمیانه، سال نهم، تابستان، شماره ۲.

Abolhassani Ranjbar, A; Danesh Fard, K; Faqih, A (2020). Providing a model agenda for administrative system reform policies in Iran. Public Management Quarterly, 9 (4), (615-640. (In Persian)

- Aghavirdi ،B ،Moghadasi ،A; Sharifzadeh ،F. (2020). Factors affecting human resource empowerment for organizational excellence (Case study: Customs of the Islamic Republic of Iran). *Journal of Human Resources Studies* ،6 (3 ،(45-70. (In Persian)
- Ahmadi Tabatabai ،M ،Asadi ،M. (2022). Investigating the effect of the performance of political elites on the process of political progress of the Islamic Republic of Iran. *Approach to the Islamic Revolution* ،11 (40 ،(3-24. (In Persian)
- Ahmadi Tarshizi ،H; Nubakht ،J. (2016). Examining the relationship between academia ، industry and government from a systemic perspective. *Iranian Journal of Engineering Education* ،9 (34 ،(115-131. (In Persian)
- Alavi ،H ،Alwani ،M ،Hosseinifard ،M ،Bayat ،T. (2021). Review and analysis of the programs of the National Elite Foundation in the fields of "recognition and attraction" ،"support and support" of top talents and elites. *Management in Islamic University* ،3 (7 ،(41-70. (In Persian)
- Anaraki Ardakani D ،Hassanpour A ،Abdollahi B ،Abbasian H. (2021) Talent Structuring in Iranian Government Organizations Using the Treasury Network Method. *Journal of Management and Development Process.*; 31 (2): 3-26. (In Persian)
- Azgandi ،A (2016): Iran's political elite between the two revolutions ،Tehran ،Qoms Publishing. (In Persian)
- Batamour ،B (2022): Elites and Society ،translated by Alireza Tayeb ،Tehran ،Shirazeh. (In Persian)
- Bazargan ،A. (2020.) Introduction to Qualitative and Mixed Research Methods ،Tehran: Didar Publishing (In Persian)
- Cadorin ،E ،Johansson ،S. G ،& Klofsten ،M. (2021). Future developments for science parks: Attracting and developing talent. *Industry and Higher Education* ،31(3 ،(156-167.
- Creswell J. W. & Miller ،D. L. (2023). Determining Validity in Qualitative Inquiry ، *Theory into Practice* ،39 (3): 124-130.
- Danaei Fard ،H; Adel ،a; Kheirgoo ،m ; Fani ،A(2020). Understanding the Transfer of Administrative Reform Policy in Iran: A Research Based on the Foundation's Data Strategy. *Organizational Culture Management* ،10 (2 ،(5-28. (In Persian)

- Danaei Fard ،H; Alwani ،M (2020). Transformation strategy in the public sector of Iran. *Daneshvar Behavior Journal of Shahed University* ،13 (17 ،(97-120. (In Persian)
- Danaifard ،H (2022). Challenges of public administration in Iran. Tehran: Samat.
- Dayymon ،c ،& Holloway ،I. (2020). *qualitative research methods in public Relations and Marketing Communicationd*. London: Routledges.
- Debebe ،G. (2017). Authentic Leadership and Talent Development: Fulfilling Individual Potential in Sociocultural Context. *Advances in Developing Human Resources* ، 19(4 ،(420-438.
- Debebe ،G. (2021). Authentic Leadership and Talent Development: Fulfilling Individual Potential in Sociocultural Context. *Advances in Developing Human Resources* ، 19(4 ،(420-438.
- Eshtras ،K. (2006) *Principles and methods of qualitative research*. Translated by Mohammadi. Tehran: Institute of Humanities and Cultural Studies. (In Persian(
- Evans ،Mark (2015): *Elitism in Method and Theory in Political Science* ،by Marsh and Stoker ،translated by Haji Yousefi ،Tehran ،Institute for Strategic Studies. (In Persian(
- Faqihi ،A; Zakeri ،M (1393). Pathology of establishing successor managers in Iranian government organizations. *General management policy in management* ،5 issues 2 (consecutive 15 and 16 fall and winter 1393 ،(15-24. (In Persian(
- Farhibuzanjani ،B; Soltani ،M; Samavati ،M (1391). Pathology of the selection system of government agencies of the Islamic Republic of Iran. *Human Resource Management Research* ،4 (2 ،(100-124. (In Persian(
- Flint ،D. (1998). Change in customers' desired value: A grounded theory study of its nature and process based on customers' lived experiences in the U.S. automobile industry ،*Doctoral dissertation* ،(The University of Tennessee ،Tennessee ،US.
- Guba ،E. G ،& Lincoln ،Y. S. (1982). Epistemological and methodological bases of naturalistic inquiry. *ECTJ* ،30(4 ،(233-252.

- Hallajian J. (2021). Investigating the birth and application of managerial innovations in the efficiency of the factors for achieving organizational entrepreneurship goals in government organizations based on the four-factor model of Xavier Mendoz (4E) (2007) (Case study ,government organizations in Mazandaran province). *Innovation and Creativity in the Humanities* ,5 (4 , (79-96. (In Persian(
- Hertzog N. B. (2023). Designing the Learning Context in School for Talent Development. *Gifted Child Quarterly* ,61(3 , (219-228.
- Hosseini A ,Abbasi R ,Rezaei R. (1394). Identifying the factors affecting the participation of elites in developing an Islamic-Iranian model of progress. *Basij Strategic Studies* ,18 (66 , (25-45. (In Persian(
- Jeswani S ,& Sarkar S. (2018). Integrating Talent Engagement as a Strategy to High Performance and Retention. *Asia Pacific Business Review* 4(4 , (14-23.
- Kowsari R ,Niknami M ,Delavar A ,Arasteh H ,Ghorchian N. (1393). Providing a model for the development of creativity and scientific innovations of the members of the Young and Elite Researchers Club based on individual factors. *Innovation and Creativity in the Humanities* 4 (3 , (159-189. (In Persian(
- Lee S ,Matthews M. S ,& Olszewski-Kubilius P. (2008). A National Picture of Talent Search and Talent Search Educational Programs. *Gifted Child Quarterly* , 52(1 , (55-69.
- Lincoln Y. S ,& Guba E. G. (1985). *Naturalistic Inquiry*. Beverly Hills ,CA: Sage Publications ,Inc.
- Manourian A; Abui Ardakan M; Irvani M; Zandi Manesh M (2013). Designing a policy model to improve the business environment of the Islamic Republic of Iran using data theory. *Public Administration* 5 (2 , (125-142. (In Persian(
- Mohammadi H; Alwani M; Memarzadeh Tehran Gh. Hamidi N (1395). Designing and explaining the effective model of Iran's administrative system. *Public Management Quarterly* 8 (4 , (591-616. (In Persian(
- Mohammadzadeh Sultanmoradi H; Faizi T; Gramipour M; Yadullahi M (1398). Explanation and pathology of the current model of public administration in Iran. *Government Management Quarterly* ,11 (1 , (1 -26. (In Persian(

- Montazer ،G ،Nazemi ،A ،Mousavi Nasab ،M. (1391). Consequences of rethinking the concept of elitism. *Science and Technology Policy* ،5 (2) ،(17-33. (In Persian(
- Mousavirad ،H; Qudsian ،H. (1394). Analysis of elite migration and the impact of deterrent policies using system dynamics. *Quarterly Journal of Strategic Management Research* ،21 (59) ،(37-62. (In Persian(
- Muyia ،M. H ،Wekullo ،C. S ،& Nafukho ،F. M. (2018). Talent Development in Emerging Economies Through Learning and Development Capacity Building. *Advances in Developing Human Resources* ،20(4) ،(498-516.
- Naqipurfar ،W; Habibi Badrabadi ،M; Azarmjoo ،H (1392). Explaining the model of Islamic meritocracy to address the challenges of meritocracy in Iranian government organizations ،*Public Management Perspective* ،No. 16 ،pp. 15-39. (In Persian(
- Paul ،K. A ،& Seward ،K. K. (2022). Place-Based Investment Model of Talent Development: A Proposed Model for Developing and Reinvesting Talents Within the Community. *Journal of Advanced Academics* ،27(4) ،(311-342.
- Rafiei ،Mohammad Hussein; Qarbi ،Seyed Mohammad Javad (1390). Essays on classical elitism with emphasis on the views of Wilfredo Pare. *International Relations Studies* ،4 (14) ،(185-21. (In Persian(
- Rashki ،M ،Salarzahi ،A ،Kamalian ،A. (2022). Designing an entrepreneurial talent management model for students of higher education institutions in the country with a data-based approach. *Journal of Entrepreneurship Development* ،10 (4) ،(595-614. (In Persian(
- Sadeghi Fasaee ،Erfanmanesh ،J. (2020). Methodological foundations of documentary research in social sciences; Case study: The effects of modernization on the Iranian family. *Journal of Cultural Strategy* ،8 (29) ،(61-91. (In Persian(
- Saunders ،M; Lewis ،P; Thornhill ،A (2019). *Research methods for business students*. Fifth edition. Harlow: Pearson Education
- Simonton ،D. K. (2023). Talent Development as a Multidimensional ،Multiplicative ، and Dynamic Process. *Current Directions in Psychological Science* ،10(2) ،(39-43.

- Subotnik ،R. F ،Stoeger ،H ،& Olszewski-Kubilius ،P. (2017). Talent Development Research ،Policy ،and Practice in Europe and the United States: Outcomes From a Summit of International Researchers. *Gifted Child Quarterly* ،61(3 ،(262–269.
- Suk ،P. (2018). How to attract and retain the best in government. *International Review of Administrative Sciences* ،74(4 ،(637–652.
- Swailes ،S. (2020). The Cultural Evolution of Talent Management: A Memetic Analysis. *Human Resource Development Review* ،15(3 ،(340–358.
- Taslimi ،Mohammad Saeed ،Alipour ،Meysam. (2023). Talent research approaches in the country's elite policies. *Public Administration* ،11 (1 ،(123-150(In Persian(
- Wang J ،& Sun J ،M. (2022). Talent Development in China: Current Practices and Challenges Ahead. *Advances in Developing Human Resources* ،20(4 ،(389-409.

Identification and ranking of the policy analysis of factors affecting the optimization of political elites on good governance based on the framework of the advocacy(defender) coalition

Abbas Tayebi Sudkalai¹

Abstract

This study aims to analyze policy-making regarding the prioritization of factors that influence the optimization of political elites for good governance, based on the Defender Coalition framework. Initially, document-based studies were used to identify various approaches, followed by the application of the Bryson strategic model for analyzing these approaches. In this analysis, eleven key strategies for policy-making concerning elites were proposed. Subsequently, the Analytic Hierarchy Process (AHP) model was employed to prioritize these strategies. The results show that the strategy "Establishing scientific, technological, and specialized centers and international exhibitions to strengthen science and technology diplomacy and network experts and human resources related to the country's scientific system" received the highest score and the lowest rank in terms of importance. In contrast, the strategy "Empowering human agents based on utilizing international capacities" received the lowest score and ranks lowest. The conclusion of this study indicates that for achieving good governance in transitioning countries, attention to the perspectives and understanding of political elites is crucial. These perspectives not only play a fundamental role in the development of governmental institutions and organizations but also influence the realization of good governance indicators such as political stability, government efficiency, and essential principles like the rule of law, transparency, accountability, and participation. Therefore, understanding and leveraging these perspectives in policy-making processes can foster dynamic and effective governance, leading to sustainable political and social development in these countries.

Keywords: Policy-making, political elites, good governance, Defender Coalition, Analytic Hierarchy Process

1 . Corresponding Author, Doctoral student, Islamic Azad University, North Tehran Branch, Department of Cultural Policy. www.abbastayibi2022@gmail.com